สถาปัตยกรรม
เมืองสมุทรปราการ

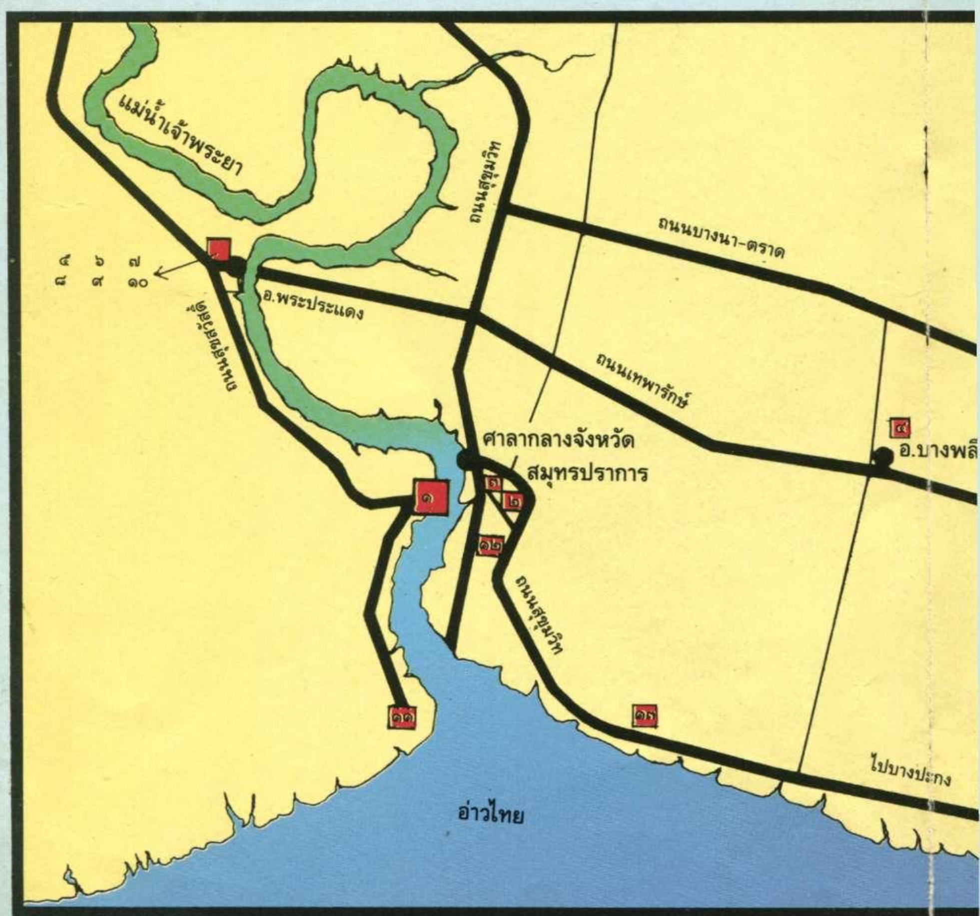
จัดทำโดย
หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ศิลปกรรม จังหวัดสมุทรปราการ

ศูนย์วัฒนธรรม จังหวัดสมุทรปราการ
ร.ร. สมุทรปราการ

สมุทรปราการ

เป็นเมืองโบราณตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม (พ.ศ. ๒๑๓๖-๒๑๗๑) เป็นเมืองหน้าด่านทางทะเลที่สำคัญมาหลายสมัยมีป้อมปราการหลายแห่งที่ยังคงมีร่องรอยหลักฐานหาดูได้ในปัจจุบันนี้ และหากจะนับย้อนหลังโดยรวมเมืองพระประแดงแล้ว จะเป็นที่เก่าแก่มากเพราะเมืองพระประแดง (เดิม) เป็นเมืองหน้าด่านทางทะเลของขอม ในสมัยลพบุรี

สถานที่สำคัญของจังหวัดนี้ คือ พระสมุทรเจดีย์ หรือชาวบ้านเรียกว่า พระเจดีย์กลางน้ำ เริ่มสร้างในสมัยรัชกาลที่ ๒ และบูรณะเป็นการใหญ่ สมัยรัชกาลที่ ๔ นอกจากนี้ยังมีสถาปัตยกรรมอันทรงคุณค่าประกอบด้วย ความงามทางด้านศิลปกรรม และสถาปัตยกรรม ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้อย่างยิ่ง

พิมพ์ที่ ช. แสงงามการพิมพ์
5 - 7 ถ.ประโคนชัย (ข้างสถานีตำรวจสมุทรปราการ)
โทร. 3871045, 3872033, 3870612 , 3871904

อ.บางพลี

แผนที่สังเขป

สถานที่สำคัญเมืองสมุทรปราการ

๑. พระสมุทรเจดีย์
๒. วัดกลางวรวิหาร
๓. วัดพิชัยสงคราม
๔. วัดบางพลีใหญ่กลาง
๕. วัดไพชยนต์พลเสพย์
๖. วัดโปรดเกศเชษฐาราม
๗. วัดทรงธรรม
๘. วัดกลางบางพึ่ง
๙. วัดพญาปราบฯ
๑๐. ป้อมแผลงไฟฟ้า
๑๑. ป้อมพระจุลจอมเกล้าฯ
๑๒. ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ
๑๓. เมืองโบราณ

วัดกลางวรวิหาร

เป็นพระอารามปลายสมัยอยุธยา ชื่อวัดตะโกทอง ตั้งอยู่ระหว่างวัดนอก (พิชัยสงคราม) และวัดใน (เดิม) สองวิหาร ตำบลปากน้ำ ชาวบ้านเรียกวัดกลาง ปัจจุบันเป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดวรวิหาร

พระอุโบสถ์ (เก่า) ปฏิสังขรณ์เมื่อ พ.ศ. ๒๓๔๔ เป็นสถาปัตยกรรมแบบพระราชนิยม สมัยรัชกาลที่ ๓ ผนังก่ออิฐถือปูน หลังคามุงกระเบื้องเคลือบสีเหลือง ไม่มีช่อฟ้าใบระกา หน้าบันมีลายปูนปั้น ประดับถ้วย-จานลายครามภายในมีจิตรกรรมฝาผนังปฐมสมโพธิกถา

พระมณฑปสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๙ พระพุทธบาท ๔ รอย ภายในพระมณฑปสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗ โดยพระครูสุนทรสมุทร (จ้อย) สถาปัตยกรรมพระมณฑปเป็นจตุรมุข มุขอยู่ต่างระดับกัน หน้าบันมีลายปูนปั้นเครือเถาประดับถ้วย-จานเบญจรงค์ เป็นศิลปราชนิยม ตำแหน่งยอดสุดแต่ละมุขมีปูนปั้นหน้าของท้าวจตุโลกบาล ตามเค้าเรื่องไตรภูมิพระร่วง เบื้องบนของผนังภายในมีซุ้มพระพุทธรูปขนาดย่อมโดยรอบ

ศาลาการเปรียญ มีลักษณะเป็นเรือนไทยแบบเรือนหมู่ ไม้สักทั้งหลังที่หน้าบันมีลวดลายทำด้วยไม้ละเอียดอ่อนสวยงาม ควรค่าแก่การอนุรักษ์อย่างยิ่ง

๔. ศาลาการเปรียญ

๑. ลายปูนปั้นหน้าบัน พระอุโบสถหลังเดิม

๒. พระอุโบสถหลังเก่าและใหม่

๓. พระมณฑปจตุรมุข

วัดพิชัยสงคราม

สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ในสมัยของพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระเดิมชื่อ วัดโพธิ์ ชาวบ้านเรียกว่า วัดนอก วัดนี้มีพระเจดีย์องค์ใหญ่ตั้งอยู่หน้าพระอุโบสถ เป็นพระเจดีย์ทรงสูงประดับด้วยเครื่องเคลือบลายครามและกลีบบัว วางจังหวะคล้ายสวมมาลัยไว้โดยรอบครอบระฆังบนองค์พระเจดีย์ ซึ่งแตกต่างจากเจดีย์ทรงกลมโดยทั่ว ๆ ไป

๑. พระเจดีย์ทรงสูง

๒. พระอุโบสถ

๑. หน้าวัดชิดริมคลองสำโรง
๒. กุฏิทรงไทย

วัดบางพลีใหญ่กลาง *(วัดน้อยปทุมคงคา, วัดราษฎร์ศรัทธาธรรม)*

สร้างเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๓๖๗ โดย นายน้อย หมื่นราษฎร์ อยู่ ตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี พื้นที่หน้าวัดติดลำคลองสำโรง หากเดินทางจากสำโรงจะถึงวัดก่อนถึงที่ว่าการอำเภอเพียงเล็กน้อย ความเด่นในสถาปัตยกรรม คือ กุฏิทรงไทย ในนิราศเมืองแกลงของสุนทรภู่กล่าวไว้ว่า

ถึงบางพลีมีเรือนอารามพระ ดูระกะดาษทางไปกลางทุ่ง
เป็นเลนลุ่มลึกเหลวเพียงเอวพุง ต้องลากจูงจ้างควายอยู่รายเรียง

วัดไพชยนต์พลเสพย์ราชวรวิหาร

เป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดราชวรวิหาร อยู่ที่พระประแดง สร้างในสมัยรัชกาลที่ ๒ ประมาณ พ.ศ. ๒๓๖๒ โดยกรมหมื่นศักดิพลเสพย์ ลักษณะทางสถาปัตยกรรมเป็นแบบพระราชนิยม พระประธานในพระอุโบสถ ปาง-มารวิชัย เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นบุทองประดิษฐานอยู่บนบุษบกยอดปรางค์จตุรมุข พระอุโบสถและพระวิหารงดงามทัดเทียมกัน

๑. พระพุทธรูปปางถวายเนตร หน้าประตูพระวิหาร

๒. หน้าบันพระวิหารพระราชนิยม สมัยรัชกาลที่ ๓

๑. พระวิหาร

๒. พระมณฑป

๓. ภาพปริศนาธรรมในพระวิหาร

วัดโปรดเกศเชษฐาราม

เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ สร้างพ.ศ. ๒๓๖๔ ในสมัยรัชกาลที่ ๒ โดยพระยาเพชรพิไชย (เกตุ) ต้นสกุลเกตุทัต

พระอุโบสถ

เป็นสถาปัตยกรรมราชนิยม มุงหลังคาด้วยกระเบื้องมอญของเก่า ไม่มีช่อฟ้า ใบระกาที่หน้าบันมีศิลปะลายปูนปั้นลายเครือเถา ประดับเครื่องลายคราม ภายในมีพระประธานเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย หล่อด้วยโลหะ

พระวิหาร

มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมเด่นเช่นเดียวกับพระอุโบสถ ภายในมีพระพุทธไสยาสน์พระพักตร์งามมาก เหนือหน้าต่างมีภาพปริศนาธรรม เป็นศิลปตะวันตกแปลกตา หาดูยาก

พระมณฑป

หลังคามุงด้วยกระเบื้องราง รอบ ๆ มีเก๋งจีนภายในเก๋งจีนมีพระพุทธรูปปางต่าง ๆ มีพระปรางค์อยู่ที่มุมทั้ง ๔ มุม ภายในพระมณฑปมีพระพุทธรูปและรอยพระพุทธบาทจำลองประดับมุขของเก่า

วัดทรงธรรมวรวิหาร

เป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดวรวิหารอยู่พระประแดง วัดนี้เป็นวัดรามัญ รัชกาลที่ ๒ โปรดให้สร้างขึ้น เพื่อให้ชาวรามัญที่อพยพมาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ได้ใช้เป็นที่บำเพ็ญกุศลทางศาสนา ในรัชกาลที่ ๓ วัดทรุดโทรมมาก จึงโปรดให้ทำการปฏิสังขรณ์ และสร้างพระอุโบสถหลังใหม่ เป็นแบบก่ออิฐถือปูน มีเสากลมเป็นคู่ ๆ รับปีกชานพระอุโบสถมีพระพุทธรูปปางมารวิชัย สมัยสุโขทัย อยู่ภายใน

พระเจดีย์องค์ใหญ่

เป็นแบบรามัญ เรียกว่า พระมหารามัญเจดีย์

พระวิหารอยู่หน้าพระอุโบสถ

ก่ออิฐถือปูนมีช่อฟ้า ใบระกา ทำด้วยไม้สัก และมีพระพุทธบาทจำลองอยู่ในพระวิหารนี้

๑. พระอุโบสถ

๒. พระเจดีย์ทรงมอญ

๓. พระวิหาร

๑. พระอุโบสถหลังเดิม
๒. พระเจดีย์ทรงมอญ

วัดกลาง (บางพึ่ง) และวัดพญาปราบปัจจามิตร

วัดกลาง (บางพึ่ง) สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๘ โดยชาวมอญ แต่เดิมมีชื่อว่า วัดเกริงส่วนวัดพญาปราบปัจจามิตร เป็นวัดที่แยกมาจากวัดเกริง โดยพระภิกษุคณะหนึ่งแยกตัวออกมาสร้างวัดใหม่ ด้านตรงข้ามฝั่งคลองลัด-หลวง ด้านตะวันออก ที่วัดนี้มีเจดีย์ทรงมอญอยู่ ๒ องค์ องค์กลางมีฐานเป็นทรงมอญ แต่ข้างบนเป็นทรงไทยย่อเหลี่ยมได้สิบสอง และมีเรือสำเภาก่ออิฐถือปูนตรงกลางมีเจดีย์เป็นศิลปะพระราชนิยมสมัยรัชกาลที่ ๓

ป้อมแผลงไฟฟ้า

สร้างในสมัยรัชกาลที่ ๒ และต่อมารัชกาลที่ ๔ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ซ่อมแซมปัจจุบันเทศบาลเมืองพระประแดง ได้ตกแต่งซ่อมแซมใช้เป็นสถานที่พักผ่อนของประชาชน และเป็นโบราณสถานที่สมควรอนุรักษ์ไว้อย่างยิ่ง

๑. ทัศนียภาพภายในป้อมในปัจจุบัน
๒. ช่องกุด (ประตูทางเข้าออกเฉพาะของทหาร)